

Lasse Lind

Projektledare Miljösamverkan Västra Götaland

www.miljosamverkan.se

lind.lasse@telia.com

Miljötillsyn på gårdar (utan djur)

Falköping 8/12 Vänersborg 11/12

Miljösamverkan Västra Götaland

Delprojektets syfte och medverkande

Tidigare delprojekt om jordbruk

Vår nya tillsynshandledning

Miljösamverkan Västra Götaland

Är ett samarbetsprojekt mellan

- Länsstyrelsen
- Västra Götalandsregionen
- Kommunförbunden och kommunerna i länet

Miljösamverkans syfte

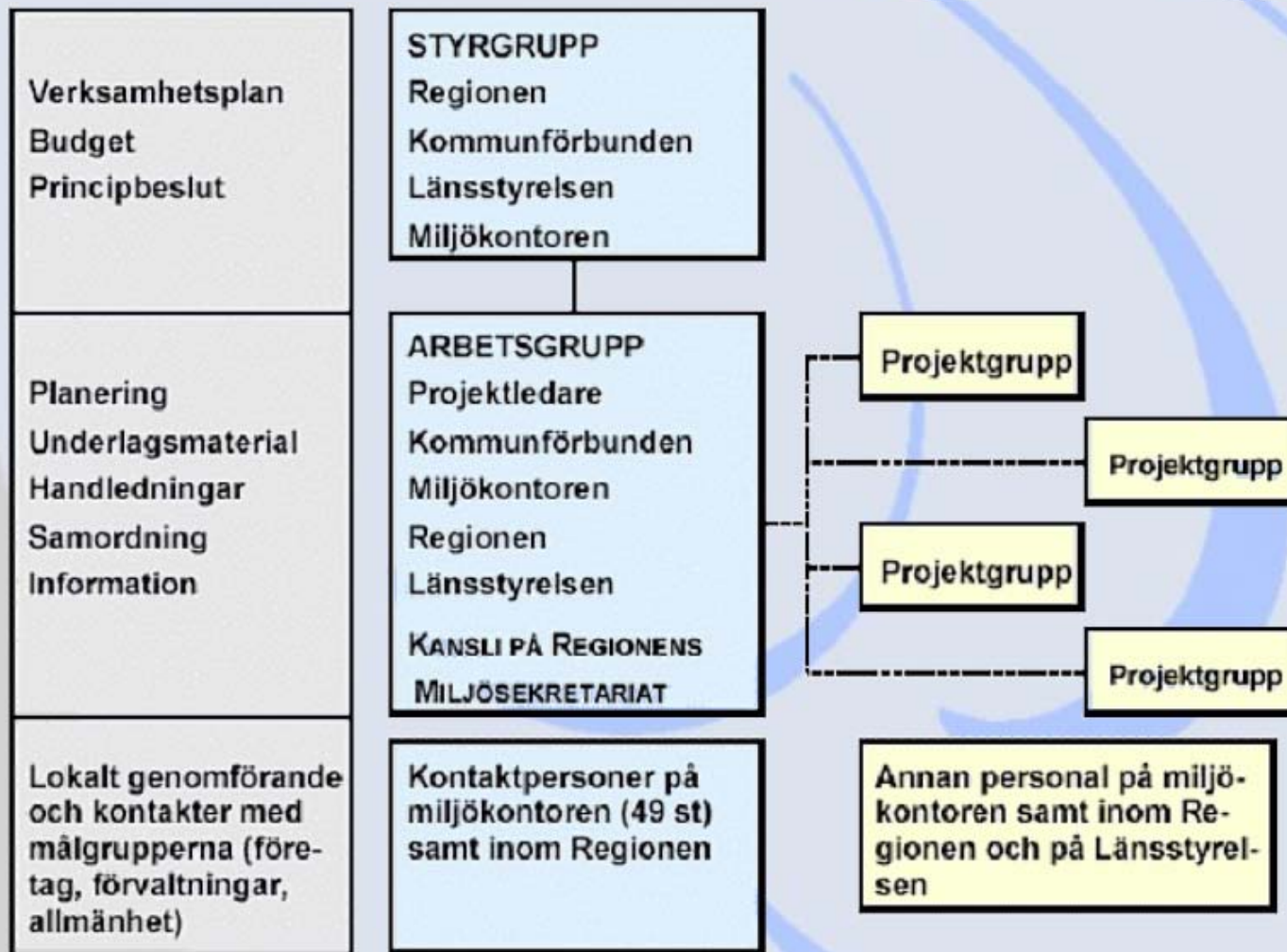
Syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddstillsynen enligt miljöbalken.

Ska ge stöd till myndigheternas – främst miljökontorens – tillsyn.

Utöver inspektioner också informationsinsatser

Ska medföra bättre resursutnyttjande och möjlighet att gå på djupet.

Medverkande och organisation

Miljösamverkan Västra Götaland

- **Startade 1999**
- **Pågående projektperiod: 2005 – 2008**
- **Beslut om eventuell ny projektperiod fr.o.m. 2009 ska tas efter en utvärdering i slutet av 2007**

Delprojekt

Olika typer av insatser i delprojekten

- Ta fram informations- och underlagsmaterial i olika aktuella frågor
- Utarbeta handledningar för tillsyn
- Gemensamma tillsyns- och informationskampanjer
- Kurser och seminarier

Två slags delprojekt

- **"Serviceprojekt"**: Faktasammanställningar, lagstiftningsöversikter, checklistor, infoblad m.m. tas fram.
- **Tillsynskampanjer**: Som serviceprojekt, plus att materialet används under en tillsynskampanj. Utvärderas.

Exempel på delprojekt

”Kolla korken”

Verksamhetsavfall

Bekämpningsmedel

Vattenskyddsområden

Inomhusmiljö

Bilskrotar

Alla delprojekt 1999 - 2006

1999 - 2000	2003	2006
Information om miljöbalken (MB)	Dagvatten	Miljötillsyn på gårdar
Tillsynsmetodik	PCB-Fria Fogar	Kemikalietillsyn utfasningsämnen
Miljöanpassad upphandling	Bränder och utsläppsberedskap	Fjärrvärmecentraler
Anmälningssärenden MB	Entreprenadverksamheter	Radon
Kemikalietillsyn (handledning)	2004	Inomhusmiljö
Flamskyddspolicy	Kemikalietillsyn, "Kolla Korken"	Fritidsbåtshamnar
Uppföljning vedeldningspolicy	Farligt avfall	Enskilda avlopp
2001	Egenkontroll och systemtillsyn	Energifrågor i tillsyn m.m
Bekämpningsmedel	Behovsutredningar och tillsynsplaner	Vattenskyddsområden
Hälsoskadligt buller	Biltvättar	Förorenade områden
2002	Cisterntillsyn	Tillsyn avloppsreningsverk
Miljöhänsyn i jordbruket	2005	
Värmepumpar	Kemikalietillsyn, träskyddsmedel	
Avfall	Verksamhetsavfall	
Verkstadsindustrier		
Policy enskilda avlopp		Varje delprojekt bara redovisat senaste året det pågått

Delprojektets syfte och mål

- Stöd för tillsyn av gårdar utan djur
- Vägledning om tvärvillkoren i tillsynen
- Djurhållande gårdar ska dock också uppmärksammas
- Viss orientering ska även ges om tillsynsuppgifter enligt andra lagar än miljöbalken

Arbetsmål är alltså att ge stöd för miljökontorens tillsyn inklusive att orientera om tvärvillkoren

Övergripande mål är att identifiera vanliga/viktiga brister på gårdarna så att dessa prioriteras i framtida tillsyn och kan åtgärdas

Projektgruppen

Dag Fredriksson,
Tidaholm

Karin Almgren,
Landsbygd, Lst

Jan-Olof Sannö,
Mariestad

Curt Svenland,
Trollhättan

Dan Ullgren,
Falköping

Maria Hill,
Miljöskydd, Lst

Lasse Lind,
Proj.ledare, MVG

Jan Norgren,
Lidköping

Annika Carlsson,
Hjo/Tidaholm

Kajsa Lycke,
Landsbygd, Lst

Handledning för delprojekt
Spridning av kemiska bekämpningsmedel

April 2001

Bekämpningsmedel

- Handledning togs fram 2000 - 2001
  - Tillsynskampanj 2001
  - Slutrapport 2002
-
- 19 kommuner deltog, besökte 282 verksamheter, mest jordbruk
  - Förvaring ibland OK, ibland brister
  - Dokumentation också varierande resultat
  - Mark- och vindanpassade skyddsavstånd i allmänhet OK
  - Flera fall av obehöriga sprutförare

Handledning för delprojekt
Miljöhänsyn i jordbruket

Februari 2002

Miljöhänsyn i jordbruket

Miljöfrågor i samband med djurhållning

- Handledning togs fram 2002
- Tillsynskampanj 2002 (samkördes med djurskyddsprojekt "Utegångsdjur")
- Slutrapport 2003

Bara 9 kommuner deltog, men de besökte 217 verksamheter

- Sällsynt med för stor djurtäthet totalt
- Vanligare med överbelastade fållor
- Gödselbehållare ofta bra
- Fyllning utan täckning i två fall gav miljö sanktionsavgift
- Gödselstukor fick anmärkningar i flera fall

Cisterntillsyn

Inriktning på cisterner, oavsett bransch

- Handledning togs fram 2003
- Tillsynskampanj 2003 – 2004
- Slutrapport 2005

19 kommuner inspekterade 287 cisterner, varav 157 på jordbruk

- 1/3 av cisternerna fick anmärkningar, 1/3 inga anmärkningar. På jordbruk: 1/5 fick anmärkningar.
- Dålig uppställning vanligaste bristen
- Bristfällig skyltning också vanligt

Cisterntillsynshandledning

oktober 2003

Vattenskyddsområden

fastställande och tillsyn

Utöta Åby, både båtarna och släckningsutrustning, Bild: Utöta Åby stad

April 2005

Vattenskyddsområden

- Handledning togs fram 2004 -2005
- Begränsad tillsynskampanj 2005
- Slutrapport 2006

Handledningen behandlar bland annat

- Bekämpningsmedelsanvändning
- Gödselhantering

i vattenskyddsområden

Miljötillsyn på lantbruk

Tar upp "alla" frågor

- Handledning under arbete. Klar i början av 2007
- Tillsynskampanj inte inplanerad, men kan komma 2008

Miljötillsyn på lantbruk Handledning för miljökontoren

koncept december 2006

Innehåll

3 Miljömål och lagstiftning.	7
Miljömål.	7
Lagstiftning.	9
Miljöbalken (1998:808) (9); Tvärvillkoren (10); Livsmedelslag (2006:804), samt EG-förordningar som kompletteras av lagen (10); Lag (2006:805) om foder och animaliska biprodukter, samt EG-förordningar som kompletteras av lagen (11); Djurskyddslag (1988:534) (11)	
4 Tillsyn.	12
Vad finns i kommunen? Tillsynsregister.	12
Tips för tillsynen.	12
Vad kan och bör kontrolleras i tillsynen?.....	13
Alla gårdar (13); Djurhållande gårdar - miljöskydd (14); Ytterligare tillsynsfrågor (14); Vilken tillsyn kan rekommenderas på vilka gårdar? (15)	
5 Var man hittar mer kunskap och information.	16
Projektgruppen och Miljösamverkan Västra Götaland.	16
Länsstyrelsen.	16
Landsbygdsenheten (16); Miljöskydds-enheten (16); Andra enheter vars verksamhet också kan röra jordbruk (16)	
Webbplatser.	16
Lagstiftning och miljömål (16); Myndigheter (17); Organisationer, projekt m.m. (17)	
Litteratur (inkl. webbinformation) och referenser.	18
Bilagor.	19
1. Checklista för tillsyn på lantbruk	
2. Förklaringar till checklista för tillsyn på lantbruk	
3. Lagstiftning	
4. Registeruppgifter m.m. om jordbruk	
5. De känsliga områdena i Västra Götalands län	
6. Kort orientering om miljöstöd och andra bidrag	

Här introduceras vad som bör kontrolleras i tillsynen

Här konkretiseras det genom en checklista med ett stort antal kontrollpunkter

Här ges stöd till användning av checklistan, punkt för punkt

Regler

3 Miljömål och lagstiftning.	7
Miljömål.	7
Lagstiftning.	9
Miljöbalken (1998:808) (9); Tvärvillkoren (10); Livsmedelslag (2006:804), samt EG-förordningar som kompletteras av lagen (10); Lag (2006:805) om foder och animaliska biprodukter, samt EG-förordningar som kompletteras av lagen (11); Djurskyddslag (1988:534) (11)	
4 Tillsyn.	12
Vad finns i kommunen? Tillsynsregister.	12
Tips för tillsynen.	12
Vad kan och bör kontrolleras i tillsynen?.....	13
Alla gårdar (13); Djurhållande gårdar - miljöskydd (14); Ytterligare tillsynsfrågor (14); Vilken tillsyn kan rekommenderas på vilka gårdar? (15)	
5 Var man hittar mer kunskap och information.	16
Projektgruppen och Miljösamverkan Västra Götaland	16
Länsstyrelsen.	16
Landsbygdsenheten (16); Miljöskydds-enheten (16); Andra enheter vars verksamhet också kan röra jordbruk (16)	
Webbplatser.	16
Lagstiftning och miljömål (16); Myndigheter (17); Organisationer, projekt m.m. (17)	
Litteratur (inkl. webbinformation) och referenser.	18
Bilagor.	19
1. Checklista för tillsyn på lantbruk	
2. Förklaringar till checklista för tillsyn på lantbruk	
3. Lagstiftning	
4. Registeruppgifter m.m. om jordbruk	
5. De känsliga områdena i Västra Götalands län	
6. Kort orientering om miljöstöd och andra bidrag	

Här redovisas alla viktigare lagar översiktligt

Här redovisas detaljbestämmelser i anslutning till respektive kontrollpunkt i checklistan

Här finns en förteckning över alla relevanta författningar

Regler i bilaga 3

11 kap. Vattenverksamhet

Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet

---

12 kap. Jordbruk och annan verksamhet

Naturvårdsverkets Allmänna råd om anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, [NFS 2001:15](#)

Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

Statens jordbruksverks föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, [SJVFS 2004:62 \(ändrad genom SJVFS 2005:74\)](#)

Statens jordbruksverks allmänna råd ([2005:1](#)) om lagring och spridning av gödsel mm

---

13 kap. Genteknik

Förordning (2002:1086) om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön

Förordning (2000:271) om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer

Kommunens miljönämnd har inte , och inte heller Länsstyrelsen, tillsynsansvar enligt detta kapitel och dessa förordningar. Därför redovisas inga föreskrifter här, av vilka det finns flera från bland annat Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Kemialieinspektio-

Vad kan och bör kontrolleras i tillsynen?

Alla gårdar

- Egenkontroll.
- Bekämpningsmedel. Förvaring, påfyllning av sprutor, behörighet, sprutjournal m.m.
- Farligt avfall
- Annat avfall
- Cisterner
- Annan kemikaliehantering/förvaring (smörjmedel, färger, lösningsmedel med mera) och köldmedier
- Spridning av stallgödsel (mottagare/användare av gödsel från djurhållande gårdar)
- Slamspridning (mottagare/användare av avloppsslam).
- Höst- eller vinterbevuxen mark, handelsgödsel och andra frågor som rör växtodling och näringsläckage
- Gårdsverkstad, maskinhall och andra tekniska installationer.
- Avlopp från eventuell verkstad, mjölkkrum och annat

Vad kan och bör kontrolleras i tillsynen?

Djurhållande gårdar - miljöskydd

- Djurtäthet i förhållande till areal
- Stallgödsellagring: Lagringskapacitet
- Stallgödsellagring: Skydd mot spill och läckage
- Flytgödsel- och urinbehållare: Påfyllning under täckning och täckning som hindrar ammoniakförluster.

Ytterligare tillsynsfrågor

Djurhållande gårdar – djurskydd

Naturvård

Vattenverksamhet

Täktverksamhet

Livsmedelskontroll

Foderkontroll

Tvårvillkoren då?

- **Handledningen ger en kort allmän orientering om tvårvillkoren**
- **Men vi har ingen särskild checklista för tvårvillkoren – det är ingen separat tillsynsuppgift**
- **Däremot har vi i checklistan i bilaga 1 tagit med alla tvårvillkorskontroller (inom området miljöskydd) som berör miljökontoren**
- **Det anges i checklistan vilka kontrollpunkter detta är**

Checklistan

Nr	TV	Fråga	Ja/Nej/? (liten ruta) eller Text/siffror (stor ruta)	Not
4		Bekämpningsmedel		
4a		Bekämpningsmedel används		
4b	TV 9	Endast i Sverige godkända medel		
4c	TV 10	Endast till de grödor och i de doser som märkningen anger		
4d		Sprider själv klass 1- eller 2-medel		
		Har behörighet för detta	MSA	
4f		Anlitar annan för spridning		
		Om annan anlitas, ange vem		
4g		Förvaring OK		
4h		Journalföring OK		
4i		Sprutpåfyllning OK		
4j		Funktionstest görs		
5		Farligt avfall		
5a		Transporterar själv farligt avfall från verksamheten		
		Inom gränserna för vad som inte kräver tillstånd	MSA	
		Transporterna anmälda till Länsstyrelsen formuleras om, har man anmält att man transporterar själv	MSA	
5b		Anlitar annan för transport av farligt avfall		
		Upprättar transportdokument	MSA kolla upp om detta stämmer	
		Kontrollerar transportörens behörighet		
		Kontrollerar mottagarens tillstånd att hantera avfallet		
5c		Antecknar uppgifter om (journalför) farligt avfall i verksamheten		
5b		Förvaring av farligt avfall		
		Tillfredsställande märkning av behållare		
		Tillfredsställande skydd mot		

Checklistan – ytterligare tillsynsfrågor

Nr	TV	Fråga	Ja/Nej/? (liten ruta) eller Text/siffror (stor ruta)	Not
IV YTTERLIGARE KONTROLLOMRÅDEN				
15 Naturvård				
15a		Naturvårdsfrågor har uppmärksammats vid inspektionen		
		Om ja, beskrivning		
16 Vattenverksamhet				
16a		Vattenverksamhet har uppmärksammats vid inspektionen	MSA	
		Om ja, beskrivning		
17 Tåktverksamhet				
17a		Tåktverksamhet har uppmärksammats vid inspektionen	MSA	
		Om ja, beskrivning		
18 Djurskydd				
18a		Djurskydd har kontrollerats vid inspektionen		
		Om ja enligt särskild checklista		
		Med (allvarliga) anmärkningar		
		Om anmärkningar ev. kort beskrivning		
19 Foderkontroll				
19a		Foder avseende lantbruket som foderproducent har kontrollerats vid inspektionen		
		Om ja, enligt särskild checklista		
		Med (allvarliga) anmärkningar		
		Om anmärkningar ev. kort beskrivning		
20 Livsmedelskontroll				
20a		Livsmedel avseende lantbruket som primärproducent har		

Förklaringar till checklistan

Nr	TV	Fråga	Förklaringar/upplysningar
			Exempel på fler frågor som kan tas upp till granskning finns i <i>Miljöhousesyn</i> fråga 6.1
5a		Transporterar själv farligt avfall från verksamheten	
		Inom gränserna för vad som inte kräver tillstånd	<p>Enligt 28 § avfallsförordning (2001:1063) krävs inte tillstånd för transport av eget farligt avfall i högst dessa mängder:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2 fat (400 liter) oljeavfall per år, 2. 1 fat (200 liter) lösningsmedelsavfall per år, 3. 1 fat (200 liter) färg- eller lackavfall per år, 4. 300 hela lysrör eller andra ljuskällor per transport, 5. 300 kilogram använt köldmedium per transport, 6. 300 kilogram avfall av elektriska och elektroniska produkter per transport, eller 7. sammanlagt 100 kilogram övrigt farligt avfall per år. <p>Tillstånd krävs dock alltid för avfall med PCB, kvicksilver (med undantag för hela lysrör eller andra ljuskällor), cyanid eller kadmium</p> <p>Enligt 28 § samma förordning krävs heller inte tillstånd för att transportera</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. avfall som innehåller farliga jordbrukskemikalier (avfallstyp 02 01 08* i bilaga 2 till förordningen), (övriga punkter återges inte här då de ej rör jordbruk) <p>Med farliga jordbrukskemikalier kan avses gödselämnen, betat utsäde och myrsyra som kasserats. Men inte bekämpningsmedel eller oljeavfall som har andra koder i bilagan till förordningen.</p>
		Transporterna anmälda till Länsstyrelsen	
5b		Anlitar annan för transport av farligt avfall	